«صادرات آب مشترک» و ناترازی آب شمیر در ناحیهٔ بالادست؛ هشدار صادرکنندگان برنج و ماهی به وزارت نیرو

حجم انتقال آب به کانال انحرافی «سفیدآب» از ۱۲ متر مکعب در ثانیه به ۸ متر مکعب در ثانیه کاهش یافت؛ ۳۰ هزار هکتار شالیزار در پایین‌دست با کمبود آبیاری روبه‌رو شد

سرویس آب و کشاورزی – ۱۴ مهر ۱۴۰۴

«سفیدآب» – گزارش ویژه: حجم آب انتقال‌یافته از کانال انحرافی «سفیدآب» به دریاچهٔ پشت سد «تنگ‌ماهی» در ۱۰ روز گذشته به ۸ متر مکعب در ثانیه رسید که نسبت به میانگین ۱۲ متر مکعب در ثانیه در سال‌های گذشته کاهشی محسوس است. این کانال وظیفه دارد آب رودخانهٔ «شیرکوه» را به مزارع برنج و ماهی‌پروری دشت پایین‌دست منتقل کند. کاهش حجم آب باعث شده بخش بزرگی از شالیزارها با تأخیر در کاشت روبه‌رو شوند و صاحبان استخرهای پرورش ماهی هشدار داده‌اند که اگر وضع ادامه یابد، تولید ماهی منطقه در فصل آبگیری با افت قابل‌توجهی روبه‌رو خواهد شد.

مهندس کامران صفوی، مدیر شرکت آب و فاضلاب منطقه‌ای «سفیدآب»، در گفت‌وگو با خبرنگار ما گفت: «ما موظف به رعایت حق‌آبه پایین‌دست هستیم و هر کاهش حجم باید با توافق و پایش مشترک انجام شود. اما در این دوره بارش برف در ارتفاعات حوزه آبگیر کمتر از میانگین بلندمدت بوده و ما ناچار شدیم برداشت را کاهش دهیم تا ذخیره سد به حد بحرانی نرسد.» او افزود که سد «تنگ‌ماهی» هم اکنون ۳۱ درصد ظرفیت خود را دارد و اگر بارش زمستان تکرار شود، ذخایر آب شرب شهرهای منطقه با مشکل روبه‌رو می‌شود.

در مقابل، رضا کوهستانی، رئیس اتحادیه شالیکاران دشت «سرخ‌آب»، گفت که کاهش آب تا کنون ۳۰ هزار هکتار شالیزار را تحت تأثیر قرار داده و برخی کشاورزان مجبور شده‌اند بخشی از بذر برنج را به دلیل نبود آب کاشت نکنند. او گفت: «کشاورز وام گرفته و کود خریده است و حالا نمی‌داند محصولش به ثمر می‌رسد یا نه. اگر قرار است آب به ماهی‌پروری‌ها داده شود، باید برای برنج هم راه‌حل روشن وجود داشته باشد و تصمیم‌گیری بدون حضور نمایندگان کشاورزان انجام شده است.» این اتحادیه خواستار برگزاری جلسه مشترک ظرف ۱۰ روز آینده شده است.

در واکنش، مهندس صفوی گفت که کمیته‌ای سه‌جانبه از نمایندگان وزارت نیرو، شرکت آب منطقه‌ای و اتحادیه شالیکاران تشکیل شده و قرار است هر دو هفته یک‌بار جلسه برگزار کند. به گفتهٔ او، پیشنهاد اولیه کمیته کاهش سهمیه آب ماهی‌پروری‌ها به ۶ متر مکعب در ثانیه و افزایش سهمیه برنج به ۱۴ متر مکعب در ثانیه است و قرار است این ارقام با توجه به بارش ماه آبان تغییر کند. او افزود که اگر بارش به ۷۰ میلی‌متر برسد، امکان بازنگری در سهمیه‌ها وجود دارد.

کارشناسان محیط‌زیست هشدار داده‌اند که کاهش آب می‌تواند کیفیت آب باقی‌مانده در مسیر رودخانه را نیز کاهش دهد و افزایش شوری در بخش‌های انتهایی دشت را تسریع کند. دکتر نسرین بهرامی، استاد دانشگاه «سرو»، گفت که اگر جریان کمتر از ۵ متر مکعب در ثانیه ادامه پیدا کند، لایه‌برداری رسوبات و ورود فلزات سنگین به خاک مزارع خطر بزرگی است. او پیشنهاد کرد پایش کیفیت آب هر ماه یک‌بار منتشر شود تا کشاورزان بتوانند تصمیم بگیرند کدام محصول را کاشت و کدام را رها کنند.

در بخش دیگر گزارش، صادرکنندگان برنج و ماهی هشدار داده‌اند که اگر کاهش آب ادامه یابد، زنجیره صادرات منطقه با تأخیر در تحویل و کاهش کیفیت روبه‌رو خواهد شد و اعتبار برندهای منطقه در بازارهای خارجی آسیب می‌بیند. یک صادرکننده برنج گفت که قراردادهای صادراتی او برای سال آینده با شرط «تضمین آب آبیاری» بسته شده و اگر آب کافی نباشد، ناچار است جریمه بپردازد. این موضوع می‌تواند سود چند میلیارد تومانی را از بین ببرد و اعتماد خریداران خارجی را کاهش دهد.

مهندس صفوی گفت که دفتر حقوقی شرکت آب منطقه‌ای «سفیدآب» آمادگی دارد تا اگر توافق حاصل نشود، موضوع را به کمیسیون حل اختلاف آب استان ارجاع دهد. او افزود: «ما نمی‌خواهیم پرونده قضایی شکل بگیرد، اما اگر لازم باشد، حق مردم پایین‌دست را از طریق قانونی پیگیری می‌کنیم. آب متعلق به همه است و باید با عدالت تقسیم شود.» این پرونده می‌تواند الگویی برای سایر حوزه‌های آبگیر در استان باشد و نشان دهد که اختلاف آب چگونه می‌تواند بدون درگیری حل شود.

در پایان، کارشناسان پیشنهاد کردند که یک کارگروه دائمی آب برای حوزه رودخانه تشکیل شود و گزارش‌های ماهانه آب در سایت شرکت آب منطقه‌ای «سفیدآب» منتشر شود تا شفافیت افزایش یابد. این پیشنهاد مورد حمایت نمایندگان مجلس نیز قرار گرفته است. اگر این مدل اجرا شود، می‌تواند الگویی برای سایر مناطق کشور باشد که با کمبود آب و تقاضای بالا روبه‌رو هستند و نیاز به تصمیم‌گیری سریع و عادلانه دارند.

«صادرات آب مشترک» و ناترازی آب شمیر در ناحیهٔ بالادست؛ هشدار صادرکنندگان برنج و ماهی به وزارت نیرو

( ) گفتگو: آرش نوشین از اقتصادنما

اقتصادنما – گروه بازار: در حالی که بخش کشاورزی استان دشت‌آبگینه برای فصل برداشت برنج و ماهی‌پروری‌های پرورشی با کاهش دبی رودخانه‌ها روبه‌رو است، صادرکنندگان محصولات کشاورزی هشدار داده‌اند که اگر وزارت نیرو سهمیه آب شرب را بدون هماهنگی با بخش تولید تغییر دهد، زنجیره صادرات منطقه با تأخیر در تحویل و کاهش کیفیت روبه‌رو خواهد شد. این هشدار در نامه‌ای به وزارت نیرو و سازمان حفاظت از منابع آب منطقه‌ای ارسال شده و امضای ۴۲ صادرکننده برنج، ماهی قزل‌آلا و محصولات باغی در آن دیده می‌شود.

در این نامه آمده است که حجم آب انتقال‌یافته از کانال انحرافی «سفیدآب» به دریاچه پشت سد «تنگ‌ماهی» در ۱۰ روز گذشته به ۸ متر مکعب در ثانیه رسیده که نسبت به میانگین ۱۲ متر مکعب در ثانیه در سال‌های گذشته کاهشی محسوس است. این کانال وظیفه دارد آب رودخانه «شیرکوه» را به مزارع برنج و ماهی‌پروری‌های دشت پایین‌دست منتقل کند. کاهش حجم آب باعث شده بخش بزرگی از شالیزارها با تأخیر در کاشت روبه‌رو شوند و صاحبان استخرهای پرورش ماهی هشدار داده‌اند که اگر وضع ادامه یابد، تولید ماهی منطقه در فصل آبگیری با افت قابل‌توجهی روبه‌رو خواهد شد.

مهندس کامران صفوی، مدیر شرکت آب و فاضلاب منطقه‌ای «سفیدآب»، در گفت‌وگو با خبرنگار ما گفت: «ما موظف به رعایت حق‌آبه پایین‌دست هستیم و هر کاهش حجم باید با توافق و پایش مشترک انجام شود. اما در این دوره بارش برف در ارتفاعات حوزه آبگیر کمتر از میانگین بلندمدت بوده و ما ناچار شدیم برداشت را کاهش دهیم تا ذخیره سد به حد بحرانی نرسد.» او افزود که سد «تنگ‌ماهی» هم اکنون ۳۱ درصد ظرفیت خود را دارد و اگر بارش زمستان تکرار شود، ذخایر آب شرب شهرهای منطقه با مشکل روبه‌رو می‌شود.

در مقابل، رضا کوهستانی، رئیس اتحادیه شالیکاران دشت «سرخ‌آب»، گفت که کاهش آب تا کنون ۳۰ هزار هکتار شالیزار را تحت تأثیر قرار داده و برخی کشاورزان مجبور شده‌اند بخشی از بذر برنج را به دلیل نبود آب کاشت نکنند. او گفت: «کشاورز وام گرفته و کود خریده است و حالا نمی‌داند محصولش به ثمر می‌رسد یا نه. اگر قرار است آب به ماهی‌پروری‌ها داده شود، باید برای برنج هم راه‌حل روشن وجود داشته باشد و تصمیم‌گیری بدون حضور نمایندگان کشاورزان انجام شده است.» این اتحادیه خواستار برگزاری جلسه مشترک ظرف ۱۰ روز آینده شده است.

در بخش دیگر گزارش، صادرکنندگان برنج و ماهی هشدار داده‌اند که اگر کاهش آب ادامه یابد، زنجیره صادرات منطقه با تأخیر در تحویل و کاهش کیفیت روبه‌رو خواهد شد و اعتبار برندهای منطقه در بازارهای خارجی آسیب می‌بیند. یک صادرکننده برنج گفت که قراردادهای صادراتی او برای سال آینده با شرط «تضمین آب آبیاری» بسته شده و اگر آب کافی نباشد، ناچار است جریمه بپردازد. این موضوع می‌تواند سود چند میلیارد تومانی را از بین ببرد و اعتماد خریداران خارجی را کاهش دهد.

مهندس صفوی گفت که دفتر حقوقی شرکت آب منطقه‌ای «سفیدآب» آمادگی دارد تا اگر توافق حاصل نشود، موضوع را به کمیسیون حل اختلاف آب استان ارجاع دهد. او افزود: «ما نمی‌خواهیم پرونده قضایی شکل بگیرد، اما اگر لازم باشد، حق مردم پایین‌دست را از طریق قانونی پیگیری می‌کنیم. آب متعلق به همه است و باید با عدالت تقسیم شود.» این پرونده می‌تواند الگویی برای سایر حوزه‌های آبگیر در استان باشد و نشان دهد که اختلاف آب چگونه می‌تواند بدون درگیری حل شود.

در پایان، کارشناسان پیشنهاد کردند که یک کارگروه دائمی آب برای حوزه رودخانه تشکیل شود و گزارش‌های ماهانه آب در سایت شرکت آب منطقه‌ای «سفیدآب» منتشر شود تا شفافیت افزایش یابد. این پیشنهاد مورد حمایت نمایندگان مجلس نیز قرار گرفته است. اگر این مدل اجرا شود، می‌تواند الگویی برای سایر مناطق کشور باشد که با کمبود آب و تقاضای بالا روبه‌رو هستند و نیاز به تصمیم‌گیری سریع و عادلانه دارند.